



---

# TEMAPLAN FOR GODE BARNEHAGER OG SKOLER I ARENDAL KOMMUNE

---

2021 - 2025



ARENDAL KOMMUNE

## Innhold

Innledning.....	3
Regionplan Agder 2030 .....	4
Kommuneplanens samfunnsdel for Arendal kommune 2020-2030 .....	4
God utdanning – vår visjon.....	5
Rammeplan for barnehagen.....	5
Formålsparagrafen i barnehageloven .....	6
Barnehagens verdigrunnlag .....	6
Barn og barndom.....	6
Demokrati.....	6
Mangfold og gjensidig respekt .....	6
Likestilling og likeverd .....	6
Bærekraftig utvikling .....	7
Livsmestring og helse .....	7
Overordnet del av læreplanen for skole .....	7
Formålsparagrafen i opplæringslova.....	7
Opplæringsens verdigrunnlag.....	8
Menneskeverd.....	8
Identitet og kulturelt mangfold .....	8
Kritisk tenkning og etisk bevissthet.....	8
Skaperglede, engasjement og utforskertrang.....	8
Respekt for naturen og miljøbevissthet .....	9
Demokrati og medvirkning.....	9
Felles visjon for barnehager og skoler i Arendal kommune .....	9
Felles verdier, holdninger og barnesyn i Arendal kommune .....	9
Hovedområder med kjennetegn .....	10
Gode læringsmiljø i barnehager og skoler i Arendal kommune.....	10
Fremme et trygt og godt barnehage- og skolemiljø.....	10
God ledelse på alle nivå.....	11
Lederplakaten.....	11
Arbeidsgiverstrategi .....	11
Lærerprofesjonens etiske plattform .....	12
Godt samarbeid.....	12
Foreldrerådet i barnehagen .....	13
Samarbeidsutvalget i barnehagen (SU).....	13
Samarbeidsutvalget i skolen (SU).....	13

Skolemiljøutvalget (SMU).....	14
Foreldrenes arbeidsutvalg i skolen (FAU).....	14
Elevrådet.....	15
Generelt barnehage/skole-hjem samarbeid .....	15
Barnehage – skole samarbeid .....	16
Bedre tverrfaglig innsats (BTI) .....	16
Handlingsveileder .....	16
Verktøy .....	16
Stafettholder .....	17
BTI-team .....	17
Laget rundt barnet .....	17
Tidlig innsats.....	17
Implementering.....	18

## Innledning

Arendal bystyre nedsatte 30. januar 2020 et politisk arbeidsutvalg for skole som skulle se på kvalitet i Arendalsskolene. Dette politiske utvalget har gjennom sitt arbeid våren og høsten 2020 vært med på å utarbeide denne temaplanen for gode skoler i Arendal kommune.

Ved politisk behandling våren 2021 ble det vedtatt at barnehagene skulle bli en del av planen. Gjennom høsten 2021 har det blitt arbeidet med å tilpasse temaplanen til også barnehage slik at vi har fått en helhetlig plan for barns oppvekst.

Bystyret i Arendal har høye forventninger til barnehagene og skolene i Arendal og de som jobber i disse. Gjennom temaplanen pekes det på særskilte satsingsområder, og planen vil hvert år forankres i kommunens handlings- og økonomiplan, hvor konkrete tiltak for å oppfylle planens intensjoner vil bli gitt.

Følgende områder som særskilt viktige for barnehager og skolene fremover:

- Godt og trygt barnehage- og skolemiljø
- God ledelse på alle nivå
- Godt samarbeid og medvirkning
- Tidlig innsats

Det gjøres svært mye godt arbeid i barnehagene og skolene i dag, og svært mye av virksomhetenes drift er styrt av rammeplan og læreplan. Temaplanen peker på særskilte satsingsområder for å styrke barnehagens og skolenes fokus og kompetanse på disse områdene.

## Regionplan Agder 2030

Regionplan Agder 2030 er et overordnet strategisk styringsdokument for hele Agder. Den beskriver de viktigste utfordringene og mulighetene for landsdelen, et ønsket fremtidsbilde for 2030, og hva som skal til for å nå konkrete mål.

I Regionplan Agder 2030 er det et eget kapittel som heter *Utdanning og kompetanse*. Når Arendal kommune nå skriver en temaplan for barnehage og skole er det viktig at vi også forankrer denne planen i regionplanen og de overordnede målene for Agder.

Mål som omhandler barnehage og skole i regionplanen:

- Legge til rette for etter- og videreutdanning for ansatte i hele utdanningsløpet.
- Innføre rutiner for å sikre at barn, unge og studenter har et trygt og godt barnehage-, skole- og utdanningsmiljø.
- Legge til rette for at skolebygg og områdene rundt kan brukes som arena for fritids- og kulturtilbud for alle, for både organisert og egenorganisert aktivitet.
- Bruke digitale pedagogiske verktøy i alle barnehager og sørge for at ansatte har nødvendig digital kompetanse.
- Legge til rette for økt leseglede og leseengasjement for barn og unge.
- Etablere gode rutiner for samarbeid i overgangene gjennom hele utdanningsløpet.

### [Regionplan Agder 2030](#)

## Kommuneplanens samfunnsdel for Arendal kommune 2020-2030

Kommuneplanens samfunnsdel danner grunnlag for kommunens andre planer og aktiviteter. Den inneholder mål og strategier som skal gjennomføres i medvirkning med andre.

Kommuneplanens samfunnsdel for Arendal kommune er forankret i Regionplan Agder 2030, og er basert på FNs bærekraftsmål.

FNs bærekraftsmål er verdens felles arbeidsplan for å utrydde fattigdom, bekjempe ulikhet og stoppe klimaendringene. Målene forplikter medlemslandene, og er derfor et naturlig utgangspunkt for å utvikle nasjonale, regionale og lokale strategier for bærekraftig utvikling. Basert på en vurdering av hvilke mål som representerer både utfordringer og store muligheter lokalt, har Arendal kommune valgt å fokusere på disse ti målene:

- God helse
- God utdanning
- Likestilling mellom kjønnene
- Anstendig arbeid og økonomisk vekst
- Mindre ulikhet
- Bærekraftige byer og samfunn
- Stoppe klimaendringene
- Liv under vann
- Fred og rettferdighet
- Samarbeid for å nå målene

Kapittelet som heter *God utdanning*, er hovedkapittelet for gode barnehager og skoler i Arendal kommune, selv om det også vil være elementer som angår barnehager og skoler i andre kapitler i kommuneplanen.

## God utdanning – vår visjon

- Gjennom tidlig innsats og god oppfølging sikrer vi at flest mulig fullfører utdanning og opplever mestring. Alle skal kvalifiseres slik at de kan bidra og delta i fellesskapet med sine ressurser.
- Alle barn og unge skal ha det bra hjemme, i barnehagen, på skolen og i fritiden.
- Sikre gode lese- og skriveferdigheter for alle barn, ungdom og voksne.

Kommuneplanen sier videre at det skal utarbeides en helhetlig plan for kvalitet i barnehage-, SFO og skolesektoren. Denne temaplanen er tenkt som et svar på dette for barnehage og skole. Når det gjelder SFO kom det ny nasjonal rammeplan våren 2021, med virkning fra 01.08.2021.

[Kommuneplanens samfunnsdel for Arendal kommune](#)

## Rammeplan for barnehagen

Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver redegjør for barnehagens samfunnsmandat. Barnehagens innhold skal bygge på et helhetlig læringssyn, hvor omsorg, lek og læring er sentrale deler.

Målet med rammeplanen er at alle barnehagebarn skal få et godt tilbud, uansett hvilken barnehage de går i. Barnehagene skal bruke rammeplanen som utgangspunkt for sitt arbeid.

[Rammeplan for barnehagen](#)

## Formålsparagrafen i barnehageloven

*Barnehagen skal i samarbeid og forståelse med hjemmet ivareta barnas behov for omsorg og lek, og fremme læring og dannelse som grunnlag for allsidig utvikling. Barnehagen skal bygge på grunnleggende verdier i kristen og humanistisk arv og tradisjon, slik som respekt for menneskeverdet og naturen, på åndsfrihet, nestekjærlighet, tilgivelse, likeverd og solidaritet, verdier som kommer til uttrykk i ulike religioner og livssyn og som er forankret i menneskerettighetene.*

*Barna skal få utfolde skaperglede, undring og utforskertrang. De skal lære å ta vare på seg selv, hverandre og naturen. Barna skal utvikle grunnleggende kunnskaper og ferdigheter. De skal ha rett til medvirkning tilpasset alder og forutsetninger.*

*Barnehagen skal møte barna med tillit og respekt, og anerkjenne barndommens egenverdi. Den skal bidra til trivsel og glede i lek og læring, og være et utfordrende og trygt sted for fellesskap og vennskap. Barnehagen skal fremme demokrati og likestilling og motarbeide alle former for diskriminering. (Barnehageloven §1)*

## Barnehagens verdigrunnlag

Barnehagen skal bygge sin praksis på verdiene i barnehagelovens formålsparagraf. Arendal kommune har lagt dette til grunn når kommunen har spesifisert sin visjon, sine verdier, sine holdninger og sitt barnesyn for gode barnehager i Arendal kommune.

## Barn og barndom

Barnehagen skal anerkjenne og ivareta barndommens egenverdi. Å bidra til at alle barn som går i barnehage, får en god barndom preget av trivsel, vennskap og lek, er fundamentalt. Alle handlinger og avgjørelser som berører barnet, skal ha barnets beste som grunnleggende hensyn.

## Demokrati

Barnehagen skal fremme demokrati og være et inkluderende fellesskap der alle får anledning til å ytre seg, bli hørt og delta. Alle barn skal kunne få oppleve demokratisk deltakelse ved å bidra og medvirke til barnehagens innhold, uavhengig av kommunikasjonsevner og språklige ferdigheter.

## Mangfold og gjensidig respekt

Barna skal få oppleve at det finnes mange måter å tenke, handle og leve på. Samtidig skal barnehagen gi felles erfaringer og synliggjøre verdien av fellesskap. Barnehagen skal vise hvordan alle kan lære av hverandre og fremme barnas nysgjerrighet og undring over likheter og forskjeller. Barnehagen skal bidra til at alle barn føler seg sett og anerkjent for den de er, og synliggjøre den enkeltes plass og verdi i fellesskapet. Barnehagen skal også synliggjøre et mangfold i familieformer og sørge for at alle barn får sin familie speilet i barnehagen.

## Likestilling og likeverd

Barnehagen skal fremme likeverd og likestilling uavhengig av kjønn, funksjonsevne, seksuell orientering, kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk, etnisitet, kultur, sosial status, språk, religion og livssyn. Barnehagen skal motvirke alle former for diskriminering og fremme nestekjærlighet.

Alle skal ha like muligheter til å bli sett, hørt og oppmuntret til å delta i fellesskap i alle aktiviteter i barnehagen. Personalet må reflektere over sine egne holdninger for best mulig å kunne formidle og fremme likeverd og likestilling.

## Bærekraftig utvikling

Bærekraftig utvikling handler om at mennesker som lever i dag, får dekket sine grunnleggende behov uten å ødelegge fremtidige generasjoners mulighet til å dekke sine behov. Barnehagen skal legge grunnlag for barnas evne til å tenke kritisk, handle etisk og vise solidaritet.

## Livsmestring og helse

Barnehagen skal ha en helsefremmende og forebyggende funksjon og bidra til å utjevne sosiale forskjeller. Barnas fysiske og psykiske helse skal fremmes i barnehagen. Barnehagen skal bidra til barnas trivsel, livsglede, mestring og følelse av egenverd og forebygge krenkelser og mobbing.

## Overordnet del av læreplanen for skole

Overordnet del av læreplanen gjelder for grunnsopplæringen i Norge. Grunnsopplæringen består av grunnskole og videregående opplæring. Den omfatter dermed den opplæringen barn og ungdom får fra første klasse på barnetrinnet til og med studieforberedende og yrkesfaglige utdanningsprogrammer i videregående opplæring, der deler av opplæringen foregår i bedrift og arbeidsliv.

Overordnet del av læreplanverket utdyper verdigrunnlaget i opplæringslovens formålsparagraf og de overordnede prinsippene for grunnsopplæringen.

Den overordnede delen beskriver det grunnsynet som skal prege pedagogisk praksis i hele grunnsopplæringen. Den skal også ligge til grunn for samarbeidet mellom hjem og skole. Overordnet del tydeliggjør skolens og lærebedriftens ansvar for danning og for utvikling av kompetansen til alle deltakere i grunnsopplæringen. Alle som arbeider i grunnsopplæringen må la dette grunnsynet prege planleggingen, gjennomføringen og utviklingen av opplæringen.

### [Overordnet del av læreplanen](#)

## Formålsparagrafen i opplæringslova

*Opplæringa i skole og lærebedrift skal, i samarbeid og forståing med heimen, opne dører mot verda og framtida og gi elevane og lærlingane historisk og kulturell innsikt og forankring.*

*Opplæringa skal byggje på grunnleggjande verdiar i kristen og humanistisk arv og tradisjon, slik som respekt for menneskeverdet og naturen, på åndsfridom, nestekjærleik, tilgjeving, likeverd og solidaritet, verdiar som òg kjem til uttrykk i ulike religionar og livssyn og som er forankra i menneskerettane.*

*Opplæringa skal bidra til å utvide kjennskapen til og forståinga av den nasjonale kulturarven og vår felles internasjonale kulturtradisjon.*

*Opplæringa skal gi innsikt i kulturelt mangfald og vise respekt for den einskilde si overtyding. Ho skal fremje demokrati, likestilling og vitskapleg tenkjemåte.*

*Elevane og lærlingane skal utvikle kunnskap, dugleik og holdningar for å kunne meistre liva sine og for å kunne delta i arbeid og fellesskap i samfunnet. Dei skal få utfalde skaparglede, engasjement og utforskartrøng.*

*Elevane og lærlingane skal lære å tenkje kritisk og handle etisk og miljøbevisst. Dei skal ha medansvar og rett til medverknad.*

*Skolen og lærebedrifta skal møte elevane og lærlingane med tillit, respekt og krav og gi dei utfordringar som fremjar danning og lærelyst. Alle former for diskriminering skal motarbeidast. (Opplæringslova § 1-1)*

## Opplæringsens verdigrunnlag

Skolen skal bygge sin praksis på verdiene i opplæringslovens formålsparagraf. Arendal kommune har lagt dette til grunn når kommunen har spesifisert sin visjon, sine verdier, sine holdninger og sitt barnesyn for gode skoler i Arendal kommune.

## Menneskeverd

Formålsparagrafen bygger på menneskeverdets ukrenkelighet og at alle mennesker er like mye verdt, uavhengig av hva som ellers skiller oss. Når lærere viser omsorg for elevene og ser den enkelte, anerkjennes menneskeverdet som en grunnleggende verdi for skolen og samfunnet.

Likeverd og likestilling er verdier som er kjempet fram gjennom historien, og som fortsatt må ivaretas og forsterkes. Skolen skal formidle kunnskap og fremme holdninger som sikrer disse verdiene. Alle elever skal behandles likeverdig, og ingen elever skal utsettes for diskriminering. Elevene skal også gis likeverdige muligheter slik at de kan ta selvstendige valg. Skolen skal ta hensyn til mangfoldet av elever og legge til rette for at alle får oppleve tilhørighet i skole og samfunn. Vi kan alle oppleve at vi skiller oss ut og kjenner oss annerledes. Derfor er vi avhengige av at ulikheter anerkjennes og verdsettes.

Mennesker er sårbare og feilbarlige. Tilgivelse, nestekjærlighet og solidaritet er nødvendig for at mennesker skal vokse og utvikle seg. Den enkeltes personlige overbevisning og samvittighet skal tas på alvor slik at alle kan tenke, tro og ytre seg fritt. Elevene skal selv bidra til å ivareta menneskeverdet og reflektere over hvordan de kan forhindre at det krenkes.

## Identitet og kulturelt mangfold

Skolen skal gi elevene historisk og kulturell innsikt og forankring, og bidra til at hver elev kan ivareta og utvikle sin identitet i et inkluderende og mangfoldig fellesskap.

## Kritisk tenkning og etisk bevissthet

Skolen skal bidra til at elevene blir nysgjerrige og stiller spørsmål, utvikler vitenskapelig og kritisk tenkning og handler med etisk bevissthet.

## Skaperglede, engasjement og utforskertrøng

Skolen skal la elevene utfolde skaperglede, engasjement og utforskertrøng, og la dem få erfaring med å se muligheter og omsette ideer til handling.

Barn og unge er nysgjerrige og ønsker å oppdage og skape. I opplæringen skal elevene få rike muligheter til å utvikle engasjement og utforskertrøng. Evnen til å stille spørsmål, utforske og eksperimentere er viktig for dybdelæring. Skolen skal respektere og dyrke fram forskjellige måter å



utforske og skape på. Elevene skal lære og utvikle seg gjennom sansning og tenkning, estetiske uttrykksformer og praktiske aktiviteter.

## Respekt for naturen og miljøbevissthet

Skolen skal bidra til at elevene utvikler naturglede, respekt for naturen og klima- og miljøbevissthet. Mennesket er en del av naturen og har ansvar for å forvalte den på en forsvarlig måte. Gjennom opplæringen skal elevene få kunnskap om og utvikle respekt for naturen. De skal få oppleve naturen og se den som en kilde til nytte, glede, helse og læring. Elevene skal utvikle bevissthet om hvordan menneskets levesett påvirker naturen og klimaet, og dermed også våre samfunn. Skolen skal bidra til at elevene utvikler vilje til å ta vare på miljøet.

## Demokrati og medvirkning

Skolen skal gi elevene mulighet til å medvirke og til å lære hva demokrati betyr i praksis.

Opplæringen skal fremme oppslutning om demokratiske verdier og demokratiet som styreform. Den skal gi elevene forståelse for demokratiets spilleregler og betydningen av å holde disse i hevd. Å delta i samfunnet innebærer å respektere og slutte opp om grunnleggende demokratiske verdier som gjensidig respekt, toleranse, den enkeltes tros- og ytringsfrihet og frie valg. Demokratiske verdier må fremmes gjennom aktiv deltakelse i hele opplæringsløpet.

## Felles visjon for barnehager og skoler i Arendal kommune

*Alle barn skal oppleve mestring, lek og læring hver dag i barnehager og skoler i Arendal kommune. Det er fritt for mobbing og krenkelser. Barn og unge skal ha frihet til å utfolde seg, ta valg for å bli den beste utgaven av seg selv.*

## Felles verdier, holdninger og barnesyn i Arendal kommune

*Alle barn og unge i Arendal kommune skal møtes med respekt, omsorg og anerkjennelse. I Arendal blir alle barn og unge inkludert faglig og sosialt i fellesskapet.*

*De ansatte i Arendal kommune viser åpenhet, ærlighet, engasjement og endringsvilje til det beste for barn og unge. De ansatte tar barn, unge og foreldre/foresatte på alvor og legger til rette for gode relasjoner og godt samarbeid på alle nivå.*

Det har blitt jobbet frem en visjon, verdier, holdninger og barnesyn som skal ligge til grunn for gode barnehager og skoler i Arendal. Alle som jobber med barn og unge i Arendal kommune skal jobbe etter disse verdiene, holdningene og dette barnesyntet. Vi skal omfavne mangfoldet, gi alle barn like muligheter til mestring og utfordring ut fra deres forutsetninger og bakgrunn. Det skal være en forpliktelse i kommunen til å etterleve dette. Overordnet del av læreplanverket og rammeplan for barnehage vil alltid være gjeldende over dette. Visjonen, verdiene, holdningene og barnesyntet som ligger til grunn for gode barnehager og skoler i Arendal, er omforent både i arbeidsutvalget for barnehage og arbeidsutvalget for skole.

## Hovedområder med kjennetegn

### Gode læringsmiljø i barnehager og skoler i Arendal kommune

FNs barnekonvensjon gir barn grunnleggende menneskerettigheter. Barnekonvensjonen har sentrale prinsipper som skal være førende for arbeid med barn:

- Barns rett til vern mot diskriminering (artikkel 2)
- Barnets beste skal være et grunnleggende hensyn (artikkel 3)
- Retten til liv og plikten til å sikre utvikling (artikkel 6)
- Barns rett til å bli hørt (artikkel 12)
- Barns rett til hvile, fritid og lek (artikkel 31)

I arbeidet for et trygt og godt læringsmiljø, er anerkjennelse av barn og unges opplevelse og medvirkning et grunnleggende prinsipp. Barn skal bli tatt på alvor av profesjonelle voksne som tar ansvar for å følge opp saken når de forteller om hvordan de har det.

#### [FNs barnekonvensjon](#)

### Fremme et trygt og godt barnehage- og skolemiljø

Et trygt og godt barnehage- og skolemiljø beskytter mot mobbing og andre krenkelser. En forutsetning for å kunne skape et trygt og godt barnehage- og skolemiljø, er et kontinuerlig og systematisk forebyggende arbeid med felles fokus og tilnærming.

Det er flere faktorer som fremmer og opprettholder dette:

- God ledelse, organisasjon og kultur for læring.
- Positive relasjoner mellom ansatte og barn/unge/elev.
- Ansattes evne til å lede klasser og grupper
- Et inkluderende læringsmiljø
- Positive relasjoner blant barn/unge/elever.
- Samarbeid med foresatte.

Alle disse punktene er mer omfattende beskrevet i Arendalsskolens kvalitetsplan for skolemiljø.

#### [Arendalsskolens kvalitetsplan for skolemiljø](#)

Kvalitetsplanen for et trygt og godt barnehagemiljø har utarbeidet kjennetegn på god praksis for å forebygge mobbing og krenkelser i barnehagen. Planen peker blant annet på viktigheten av prioritering av inkludering og lekkompetanse, å arbeide målbevisst med sosial kompetanse, autoritative voksne og at barnets stemme kommer frem.

#### [Kvalitetsplan for et trygt og godt barnehagemiljø](#)

Visjonen for barnehagene og skolene danner, som nevnt tidligere, grunnlag for hvilke mål vi har for et trygt og godt barnehage- og skolemiljø i Arendal kommune. For å vite hvordan vi skal nå denne visjonen har det blitt utarbeidet kjennetegn på hvordan det ser ut når visjonen nås. Disse kjennetegnene skal alle ansatte se etter i hverdagen, og når vi ser barn eller grupper av barn hvor kjennetegnene ikke er oppfylt, skal vi sette i gang tiltak for å sørge for at kjennetegnene blir oppfylt.

<p><b>Alle opplever å bli sett og verdsatt for den en er – hver dag</b></p> <p>Vi ser glade og fornøyde barn/unge/elever. Vi ser barn/unge/elever som tør å spørre, si ifra og viser følelser. Vi hører barn/unge/elever som bruker begrepene «vi» og «oss». Vi ser barn/unge/elever som har blikkontakt når de kommuniserer. Vi ser barn og unge som verdsetter annerledeshet.</p>	<p><b>Alle opplever mestring og tydelige forventninger – hver dag</b></p> <p>Vi ser faglig framgang hos alle barn/unge/elever. Vi ser og hører aktive, deltakende og engasjerte barn/unge/elever som viser læringsglede. Vi hører barn/unge/elever som setter ord på sin egen læring. Vi ser barn/unge/elever som tør å gjøre feil. Vi ser barn/unge/elever som takler motgang. Vi ser barn/unge/elever som tør å prøve igjen.</p>
<p><b>Alle opplever vennskap – hver dag</b></p> <p>Vi ser og hører barn/unge/elever som hjelper hverandre uoppfordret. Vi ser at alle har noen å være sammen med. Vi ser barn/unge/elever som har gode relasjoner over tid. Vi ser barn/unge/elever som er trygge i møte med andre.</p>	<p><b>Alle opplever glede ved å lære og leke/være med i aktiviteter – hver dag</b></p> <p>Vi hører latter. Vi ser barn/unge/elever som er engasjerte. Vi ser undring, utforskertrang og skaperglede. Vi ser barn/unge/elever som gir plass i lek/aktivitet, men som også kan si nei. Vi ser barn/unge/elever som kan bytte mellom egne og andres behov.</p>

## God ledelse på alle nivå

God ledelse på alle nivå handler ikke bare om å være formell leder i Arendal kommune, men om det å være ansatt i Arendal kommune og være den profesjonelle part i alle møtepunkter med barn, unge, foresatte, innbyggere og kollegaer. Det handler om alt fra å drive god læringsledelse i barnehagen og på skolen, legge til rette for gode relasjoner til barn, unge og foresatte, sikre godt samarbeid, og drive formell ledelse, og lede opp og ned i ledelsesstrukturen.

## Lederplakaten

Arendal kommune har utarbeidet forventninger til ledelse i Arendal kommune sammen med hovedtillitsvalgte, avdelingsledere, enhetsledere, kommunalsjefer og rådmann. Dette er oppsummert i lederplakaten som vil ligge til grunn for formell ledelse også for gode barnehager og skoler.

### [Lederplakaten](#)

## Arbeidsgiverstrategi

I 2021 vedtok Arendal bystyre en arbeidsgiverstrategi for Arendal kommune 2021-2024. Denne gjelder for alle ansatte i Arendal kommune.

Arendal kommune har lagt til grunn ti av FN's bærekraftsmål i kommuneplanens samfunnsdel. Den ligger til grunn for andre planer og arbeid i kommunen. For arbeidsgiverstrategien er det spesielt fem av disse målene som er relevante.

- 3. God helse
- 5. Likestilling mellom kjønnene
- 8. Anstendig arbeid og økonomisk vekst
- 11. Bærekraftige byer og lokalsamfunn
- 17. Samarbeid for å nå målene

Arbeidsgiverstrategien skal bidra til å realisere kommunens samfunnsoppdrag. Vi har tillit til våre medarbeidere. Alle medarbeidere vet at gode resultater og utvikling ikke kommer av seg selv. Vi forventer faglig utvikling, godt lederskap og et arbeidsmiljø preget av mangfold og arbeidsglede.

Arbeidsgiverstrategien tar for seg temaene:

- Kompetente og motiverte medarbeidere.
- God ledelse.
- Mangfold og inkludering.
- Heltidskultur.
- Digitalisering og innovasjon.
- Medvirkning.
- Etisk refleksjon.
- Ytringsfrihet.
- Vår etiske bevissthet.
- Korrupsjon.
- Bry deg.
- Vær en god yrkesutøver.

[Arendal kommune sin arbeidsgiverstrategi](#)

## Lærerprofesjonens etiske plattform

I 2012 utarbeidet Utdanningsforbundet et felles uttrykk for lærerprofesjonens grunnleggende verdier og etiske ansvar - *Lærerprofesjonens etiske plattform*. Kunnskapsdepartementet og alle øvrige lærerorganisasjoner har gitt sin tilslutning til denne. For ansatte i barnehager og skoler er det et svært godt redskap for refleksjon og etikk i profesjonsutøvelsen. I denne etiske plattformen presiseres de grunnleggende verdiene som alle barnehagelærere, lærere og ledere i barnehage og skole er forpliktet til. I den profesjonsetiske plattformen fremkommer det tydelige refleksjoner rundt det sammensatte læreryrket. Plattformen viser at det ofte ikke finnes entydige fasiter på hva som best fremmer barn og unges læring og utvikling i barnehage og skole.

I barnehage og skole har man et særlig ansvar for å være åpne om, og begrunne hvorfor man tar de valgene man tar i sin yrkesutøvelse. Dette trekkes tydelig frem i det etiske ansvaret til barnehagelærere, lærere og ledere som presiseres i dokumentet. Intensjonen med plattformen er også at samfunnet skal få tillit til at lærerne både i barnehage og i skolen bruker sin metodefrihet og handlingsrom på en faglig og etisk forsvarlig måte. Kvaliteten i opplæringen i barnehage og skole fordrer engasjerte ansatte, som systematisk overveier og drøfter egen praksis ut fra etisk bevissthet og forskningsbasert kunnskap.

[Lærerprofesjonens etiske plattform](#)

## Godt samarbeid

I barnehager og skoler finnes det mange arenaer hvor det er lagt til rette for samhandling og samarbeid med ulike parter. Det er etablert noen formelle samhandlingsorgan og noen mer uformelle samhandlingsarenaer.

Formelle samhandlingsorgan i barnehage:	Formelle samhandlingsorgan i skole:
<ul style="list-style-type: none"><li>• Foreldrerådet</li><li>• Samarbeidsutvalget (SU)</li></ul>	<ul style="list-style-type: none"><li>• Samarbeidsutvalget (SU)</li><li>• Skolemiljøutvalget (SMU)</li></ul>

- |  |   |
|--|---|
|  | <ul style="list-style-type: none"><li>• Foreldrenes arbeidsutvalg (FAU)</li><li>• Elevrådet</li></ul> |
|--|---|

Arendal kommune vedtok i september 2018 strategien *Samskaping i Arendal*, som skal bidra til å skape en “bry-deg”- kultur, hvor alle utfordres til å bidra til gode nærmiljø og et varmere samfunn. Begrepet samskaping defineres slik:

*Samskaping er når kommunen utvikler og gjennomfører løsninger sammen med innbyggerne, næringsliv, organisasjoner og foreninger.*

*Samskaping bygger på viten, ressurser og kompetanse fra innbyggere, frivillige lag og foreninger, bedrifter, sosiale entreprenører og representanter fra kommunen.*

Vi må ha med oss tankesettet fra samskaping når vi i det følgende snakker om hvordan barnehager og skoler skal jobbe sammen med andre for å oppnå felles mål.

Barn og unge i Arendal kommune er de aller viktigste for de voksne i barnehager og på skoler å samarbeide med. Dette samarbeidet er en sentral del av arbeidet med gode læringsmiljø. For å nå visjonen om at barn og unge skal få den støtten de trenger for å ha det bra hjemme, i barnehagen, på skolen og i fritiden, må vi dessuten skape gode møteplasser med mange ulike aktører.

## Foreldreråd i barnehagen

I henhold til barnehageloven §4, skal hver barnehage ha et foreldreråd. Foreldrerådet består av foreldrene til alle barna i barnehagen, og er det formelle organet som skal gi alle foreldre medinnflytelse på barnehagens virksomhet. Ingen behøver å velges, da alle automatisk er med i rådet når de har barn i barnehagen. Foreldrerådet skal få seg forelagt saker som er viktige for foreldrenes forhold til barnehagen.

Det er vanlig at foreldrerådet lager et arbeidsutvalg på tre til fem personer. Foreldrenes representanter til samarbeidsutvalget velges ofte fra dette arbeidsutvalget.

## Samarbeidsutvalget i barnehagen (SU)

I henhold til barnehageloven §4, skal hver barnehage ha et samarbeidsutvalg. Samarbeidsutvalget skal være et rådgivende, kontaktskapende og samordnende organ, som på ulike måter har et ansvar for barnehagens drift og innhold. Samarbeidsutvalget har rett til å uttale seg om alle saker som gjelder barnehagen.

Samarbeidsutvalget består av foreldre/foresatte, og ansatte i barnehagen, og en representant oppnevnt av bystyret på vegne av kommunen, slik at hver gruppe er likt representert. SU velger leder i det konstituerende møtet på høsten.

### [Veileder for barnehagens samarbeidsutvalg](#)

## Samarbeidsutvalget i skolen (SU)

Samarbeidsutvalget er skolens øverste organ, og det er bredt sammensatt. Samarbeidsutvalget skal være sammensatt av to representanter for undervisningspersonalet, en representant for andre tilsatte, to fra FAU (fortrinnsvis leder), to fra elevrådet, rektor og en representant oppnevnt av

bystyret på vegne av kommunen. Samarbeidsutvalget har rett til å uttale seg om alle saker som gjelder skolen.

For å legge til rette for et godt samarbeid har Arendal kommune identifisert kjennetegn for når SU fungerer godt. Skoleutvalget kaller dette for en Arendalsstandard, som skal legges til grunn ved alle de kommunale skolene i Arendal.

- Samarbeidsutvalgene ved skolene i Arendal kommune kjenner og bruker veilederen fra FUG.
- SU velger leder i det konstituerende møtet innen utgangen av september.
- SU skal ha minimum to møter på høsten og tre møter på våren.
- Rektor, leder av SU og leder av FAU har et særskilt ansvar for å ha regelmessige møter og legge utvalgets rammer for samarbeidet og utarbeide en årsplan.
- Det er ryddig og god saksgang, og SU kan fatte vedtak med anbefalinger og råd til skolenes ledelse.
- Kommunikasjonen på møtene er god og kjennetegnes ved respekt, tillit, åpenhet, likeverdighet og dialog.

#### [Veileder for medlem av skolens samarbeidsutvalg](#)

### Skolemiljøutvalget (SMU)

Skolemiljøutvalget skal medvirke til at skolen, de ansatte, elevene og foreldrene tar aktivt del i arbeidet for å skape et godt skolemiljø. Skolemiljøutvalget skal være sammensatt omtrent som samarbeidsutvalget, men foreldrene og elevene skal til sammen være i flertall.

Samarbeidsutvalget kan også fungere som skolemiljøutvalg dersom det innkalles flere medlemmer fra foreldrene og elevene når det er møte i skolemiljøutvalget. Møtene kan være sammenfallende, men ikke samme møte. Hvert utvalg skal ha egen sakliste, agenda og referat.

For å legge til rette for et godt samarbeid har Arendal kommune identifisert kjennetegn for når SMU fungerer godt. Skoleutvalget kaller dette for en Arendalsstandard, som skal legges til grunn ved alle de kommunale skolene i Arendal.

- SMU ved skoler i Arendal kommune kjenner og bruker veilederen fra Utdanningsdirektoratet.
- SMU skal ha hatt første konstituerende møte innen utgangen av september, hvor det velges leder.
- SMU skal ha minimum to møter på høsten og tre møter på våren.
- Ved første møtet etter nyttår skal elevundersøkelsen alltid legges frem for utvalget.
- Det er ryddig og god saksgang, og SMU kan fatte vedtak med anbefalinger og råd til skolenes ledelse.
- Kommunikasjonen på møtene er god og kjennetegnes ved respekt, tillit, åpenhet, likeverdighet og dialog.

### Foreldrenes arbeidsutvalg i skolen (FAU)

Alle som har barn ved en skole er medlemmer av foreldrerådet. Foreldrerådet velger representanter til arbeidsutvalget (FAU), og FAU fungerer som et styre for foreldrerådet. Foreldre har rett til å medvirke i skolen, og FAU skal sikre reell medvirking fra foreldre og ha medansvar for at elevenes læringsmiljø er trygt og godt. Rektor har ikke møterett i FAU, men FAU kan be representanter fra skolen om å redegjøre og innlede til saker.

For å legge til rette for et godt samarbeid har Arendal kommune identifisert kjennetegn for når FAU fungerer godt. Skoleutvalget kaller dette for en Arendalsstandard, som skal legges til grunn ved alle de kommunale skolene i Arendal. I tillegg vil kommunen sikre opplæring av nye FAU-ledere hver høst, og dermed legge til rette for at det dannes et kommunalt FAU i kommunen.

- FAU ved skoler i Arendal kommune kjenner og bruker veilederen fra FUG.
- FAU har faste og forpliktende vedtekter for sitt arbeid.
- Det er jevnlig møter med skolens ledelse og leder av FAU.
- Det bør legges til rette for at rektor deltar på deler av alle FAU-møter
- Dersom FAU skal samle inn penger, må det opprettes eget organisasjonsnummer og en konto knyttet til dette. Det må sikres at gratisprinsippet følges.
- Kommunikasjonen på møtene er god og kjennetegnes ved respekt, tillit, åpenhet, likeverdighet og dialog.
- Det utarbeides en årsplan for FAU sitt arbeid som harmonerer med SU og andre møter
- FAU er en aktiv og viktig samarbeidspartner for skolen og setter skolens innhold og elevenes læringsmiljø på dagsorden fremfor dugnad og pengeinnsamling.
- FAU jobber aktivt for å etablere foreldrenettverk i alle klasser. Politiet inviteres inn til samarbeid.

#### [Veileder for medlem av FAU](#)

#### [Utdanningsdirektoratet informerer om gratisprinsippet i skolen](#)

### Elevrådet

Alle skoler skal velge et elevråd. Det er en ansatt ved skolen som skal ha som oppgave å hjelpe elevrådet i arbeidet. Denne ansatte har møte- og talerett i elevrådet. Elevrådet skal fremme felles interesser for elevene og arbeide for et godt lærings- og skolemiljø. Enhetsleder ved skolen har ansvar for å sikre at elevrådsmedlemmene får tilstrekkelig opplæring i elevrådsarbeid, legge til rette for møtevirksomhet og sikre referat fra elevrådsmøtene.

For å legge til rette for et godt samarbeid har Arendal kommune identifisert kjennetegn for når elevrådet fungerer godt. Skoleutvalget kaller dette for en Arendalsstandard, som skal legges til grunn ved alle de kommunale skolene i Arendal.

- Elevrådet har faste møter og en egen møteplan.
- Elevrådsrepresentanter skal velges senest 3 uker etter skolestart hver høst. Det skal være minst en representant fra hvert trinn fra 5. årstrinn til 10. årstrinn.
- Elevrådet bør ikke overstige 20 medlemmer, da bør det ses på en annen organisering.
- Det skal velges en leder og en nestleder ved første møte og senest innen utgangen av september hvert år.
- Det skal velges en representant til ungdommens bystyre fra 1-10 skolene i Arendal innen den fristen som settes for dette.
- Kommunikasjonen på møtene er god og kjennetegnes ved respekt, tillit, åpenhet, likeverdighet og dialog.

#### [Nettressurs for elevrådsarbeid fra elev- lærling- og mobbeombudene i Norge](#)

### Generelt barnehage/skole-hjem samarbeid

Det er barnehagen eller skolen som er den profesjonelle part og skal legge til rette for et godt samarbeid med hjemmet. Skolen skal arrangere foreldremøter hvert semester, og det skal være

utviklingssamtaler for hver elev på skolen. Det bør ha vært gjennomført en elevsamtale i forkant av utviklingssamtalen for alle elever.

Barnehagen skal det gjennomføres foreldremøte hvert semester, og minst to samtaler med foresatte hvert barnehageår.

I våre barnehager, skal barna også oppleve barnesamtaler.

[Samarbeid mellom hjem og barnehage](#)

[Samarbeid mellom hjem og skole](#)

## Barnehage – skole samarbeid

Arendal kommune har utarbeidet «Plan for overgang fra barnehage til skole og SFO». Planen viser hvordan barna skal sikres en trygg og god overgang fra barnehage til skole og SFO i Arendal.

Et godt samarbeid bygger på forståelse og kunnskap om hverandres likheter og særpreg, og med gjensidig respekt som grunnlag. En av målsettingene må være å bli bedre kjent med hverandres innhold og oppgaver, og på den måten lettere kunne se og sørge for sammenheng mellom barnehage, skole og SFO. Både i rammeplan for barnehagen og i skolens læreplan angående prinsipper for opplæringen, slås det fast at barnehage og skole skal samarbeide til barnets beste. Ved å ha god sammenheng i overføring av informasjon fra barnehage til skole, kan man legge til rette for et helhetlig opplæringsløp som ivaretar det enkelte barnet.

[Plan for overgang fra barnehage til skole og SFO](#)

## Bedre tverrfaglig innsats (BTI)

BTI er en samhandlingsmodell for tjenester som møter gravide, barn, unge og foreldre som det er knyttet undring eller bekymring til. BTI-modellen er utviklet av Helsedirektoratet, og Arendal kommune innfører den for å sikre god og systematisk oppfølging av barn og unge. BTI skal bidra til tidlig innsats, samordning av tjenestene og godt samarbeid mellom innbyggerne og kommunen. Alle barnehagene og skolene i Arendal skal ha en ansatt, i tillegg til styrer eller rektor, som har ansvar for BTI-arbeidet ved enheten.

Den overordnede målsettingen til BTI-arbeidet i Arendal kommune er:

*Alle barn og unge skal få den støtten de trenger for å ha det bra hjemme, i barnehagen, på skolen og i fritiden.*

## Handlingsveileder



Handlingsveilederen for BTI beskriver det praktiske arbeidet med barn, unge og foresatte det er knyttet undring eller bekymring til.

[Arendal kommunes handlingsveileder viser](#) forløpet i dette arbeidet.

## Verktøy

Verktøyene inneholder mer spesifikke metoder eller rutiner, som støtter handlingene i prosessen fra å oppdage, vurdere, beslutte, til å iverksette og evaluere tiltak.

[Lenke til Arendal kommunes verktøykasse for BTI](#)



## Stafettholder

For å sikre at barn, unge, gravide og foresatte føler seg ivaretatt og vet hvem som holder tak i deres situasjon, skal det pekes ut en stafettholder som har ansvar for å være oppdatert på hva som gjøres og av hvem.

[Lenke til stafettholders oppgaver](#)

## BTI-team

For barn, unge, gravide og foresatte i en vanskelig livssituasjon, som utløser behov for hjelp fra tre eller flere ulike tjenester (nivå 3 i BTI-modellen), inviterer vi til møte i BTI-team. Her skaper vi løsninger sammen med innbyggerne og koordinerer innsatsen mellom ulike tjenester. Vi er opptatt av å se helheten i familiens livssituasjon, og hva som er barnets beste. Målet for arbeidet er at barn og unge får den støtten de trenger for å ha det bra hjemme, i barnehagen, på skolen og i fritiden.

[Lenke til BTI-team](#)

## Laget rundt barnet

I Arendal kommune sine barnehager og skoler er det tydelig ansvarsfordeling og rolleavklaring f.eks. for å sikre hvem som har ansvar for laget rundt barnet. Enhetsleder har lederansvaret på sin enhet for å sikre dette.

I tilfeller der samarbeidet ikke fungerer til barnets beste, forventes det at hver enhet har systemer som sikrer at prinsippet om barnets beste blir etterlevd.

I Arendal jobber man for god tilpasset opplæring for alle barn/elever/unge. Jfr Opplæringslova:

*Opplæringa skal tilpassast evnene og føresetnadene hjå den enkelte eleven, lærlingen, praksisbrevkandidaten og lære kandidat. (§ 1-3. Tilpassa opplæring)*

Og i Rammeplan for barnehagen:

*Barnehagen skal tilpasse det allmennpedagogiske tilbudet etter barnas behov og forutsetninger, også når noen barn har behov for ekstra støtte i kortere eller lengre perioder. Barnehagen skal sørge for at barn som trenger ekstra støtte, tidlig får den sosiale, pedagogiske og/eller fysiske tilretteleggingen som er nødvendig for å gi barnet et inkluderende og likeverdig tilbud. Tilretteleggingen skal vurderes underveis og justeres i tråd med barnets behov og utvikling. ( kap 7, om barnehagens pedagogiske virksomhet)*

## Tidlig innsats

Tidlig innsats kan defineres på to måter. Enten at innsatsen rettes tidlig i livet, eller at det rettes en innsats raskt for å utbedre en utfordring som avdekkes. Begge deler er riktig og viktig for Arendal kommune når vi snakker om kvalitet på tidlig innsats. I Arendal kommune skal barnehage og skole være god og tilrettelagt for hvert enkelt barn/elev. Dette gjøres gjennom tidlig, og riktig innsats.

Gjennom kommunedelplanen *Tidlig innsats – for bedre levekår 2023*, ble det nedfelt av bystyret målsettinger for barn, unge og tidlig innsats. Kommunedelplanen har fem hovedområder: Like muligheter, livslang læring, gode bomiljø, tilhørighet og medborgerskap.

Det er under temaet livslang læring at følgende målsettinger finnes:

- Arendal kommune skal fremme livslang læring og ta ansvar for at opplæringstilbudet er tilrettelagt for alle. Vi ønsker å gi barn og unge like muligheter i barnehager og skoler.
- Opplæringen må fremme motivasjon og nysgjerrighet i inkluderende læringsmiljø.

Målsettingene fra kommunedelplanen *Tidlig innsats*, harmonerer med rammeplan for barnehagen og overordnet del av læreplanen. Planene skal derfor bli godt ivaretatt. Tanken om rask innsats for å utbedre utfordringer og undringer som oppstår, harmonerer også med BTI.

Barnehage for alle barn er en inkluderende barnehage, og barnehagelærere har et særlig ansvar for å observere alle barns trivsel, interesser og brede utvikling. Tidlig og rask innsats er en nøkkel i dette arbeidet. Det handler om å oppdage og sette inn riktige tiltak tidlig i et barns liv, og tidlig når problemer oppstår. Ingen barn er like, og noen barn har spesielle behov for tilrettelagt opplæring. Når vi har god kunnskap om hvert barns utvikling kan vi gå inn med tiltak og tilpasset opplæring tidlig, som en del av det ordinære tilbudet.

Tidlig innsats, tidlig i livet, vil i denne sammenheng også handle om de første årene på skolen. Skoleutvalget ønsker en Arendalstandard på dette.

- Alle elever skal være funksjonelle lesere i løpet av skolens to første år. Funksjonell leser er definert i brytningspunktet mellom å kunne lese 3-4 ord før en må stoppe opp, til å lese med grei flyt.
- Lesing skal ha høyeste prioritet og vurderes som nytt satsingsområde for kommunen som erstatning for realfagssatsingen som har vært i flere år. Lesing er en særdeles viktig grunnleggende ferdighet i alle fag, og Arendal kommune skal jobbe for å få dysleksivennlige skoler. I denne sammenheng er «*Plan for dysleksivennlige skoler i Arendal kommune*» utarbeidet.
- Gode digitale verktøy skal være tilgjengelige for alle elever i Arendalsskolen.
- Det skal settes inn tiltak for elever som ikke har eller kan få tilfredsstillende utbytte av den ordinære opplæringen.

[Plan for dysleksivennlige skoler i Arendal kommune](#)

## Implementering

Temaplanen skal implementeres i barnehagenes og skolenes arbeid når den er vedtatt, og tiltak skal beskrives i overordnede styringsdokumenter. Noen tiltak knyttet til denne temaplanen er skrevet inn i Handlings- og økonomiplanen for 2022-2025. Enhetene vil da prioritere dette i sine virksomhetsplaner for 2022.